

۲۰۶۲۹۱۱۰

سیمای حضرت علی (ع) در ادبیات شعر فارسی

جلد سوم

www.ketabir

سپهیل معظمی گودرزی

سرشناسه: معظمی گودرزی، سهیل، ۱۳۵۹-
 عنوان و نام پدیدآور: سیمای حضرت علی (ع) در ادبیات شعر فارسی / سهیل معظمی گودرزی؛
 با همکاری پژوهشگران سعید منشادی، اکرم پروان.
 مشخصات نشر: تهران: میعاد اندیشه، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۵۴۰ صفحه.
 شابک: ج ۱: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۵۲-۷۳-۷ ج ۲: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۵۲-۷۳-۳ ج ۳: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۵۲-۷۳-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: ج ۳ (چاپ اول ۱۳۹۸) (فیبا)
 یادداشت: کتابنامه
 موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - در ادبیات
 موضوع: Ali abi-talib, Imam I, 600-661 -- In literature
 موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴ - معاصر.
 موضوع: Persian poetry -- 9 - 16th century
 موضوع: شعر مذهبی فارسی -- مجموعه‌ها
 موضوع: Religious poetry, Persian -- Collection
 رده‌بندی کنگ: ۱۳۹۷، ۴۰۰۹/۰۹ PIR
 رده‌بندی دیو: ۰/۱۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۰۴۸۶

سیمای حضرت علی (ع) در ادبیات شعر فارسی

جلد سوم

تالیف:

سهیل معظمی گودرزی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۵۲-۷۳-۴

با همکاری پژوهشگران: سعید منشادی - اکرم پروان

ناشر: انتشارات میعاد اندیشه	ویراستار: لیلا زاهد
شمارگان: ۱۰۰۰	طراح جلد: آتلیه میعاد اندیشه
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸	قیمت: ۷۰۰,۰۰۰ ریال
ارتباط با مؤلف:	Email: soheil_moazami59@yahoo.com
	Email: sm_shadi@yahoo.com

تلفن انتشارات: ۰۹۱۲۵۱۲۰۰۶۷ - ۰۲۱۶۶۰۱۷۴۴۸ - ۰۲۱۶۶۰۱۴۷۹۷

حق چاپ برای مولف محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۷	پیشگفتار
۱۸	مقدمه
۲۲	فصل دهم - شاعران قرن چهاردهم - معاصر
۲۲	ناصری کاشانی
۲۴	مایل توپسرکانی
۲۵	مسیحی یواناتی
۲۶	بسمل شیرازی
۲۷	فرصت شیرازی
۲۹	محزون مدانی
۳۰	غلام قادر (متخلص به گ. امی)
۳۱	حسن خان صنّعی
۳۲	نسیم شمال
۳۴	فضیح الزمان شیرازی
۳۶	لاهوئی
۳۸	غمگین اصفهانی
۴۰	عبرت نائینی
۴۱	حالی اردبیلی
۴۲	فائی سمنانی
۴۳	ثمر انصاری اصفهانی
۴۵	مظفر شیرازی
۴۶	موافق علیشاه
۴۷	امیر بختیاری
۴۹	اغثنی (میرزای بختیاری)
۵۰	حسن وثوق (وثوق الدوله)
۵۱	واصل یزدی
۵۲	واصل دزفولی
۵۳	میرزا محمد صالح
۵۴	مونس شیرازی
۵۵	عطا سمیعی
۵۷	مقدس علیشاه
۵۹	روحانی وصال شیرازی

۶۱	حَبّ حیدر اردبیلی
۶۲	بیخود
۶۲	ادیب بیضائی آرائی
۶۳	بلبل کابلی
۶۵	مذنب آباده‌ای
۶۶	شیخ رجبعلی خیاط (نکوگویان)
۶۸	بنایی یزدی
۷۰	لسان رشتی
۷۱	گلزار اصفهانی
۷۴	مکرم اصفهانی
۷۶	ملک الشعرا بهار
۷۹	خراباتی سمنانی
۸۰	هشیار کردستانی (سنندجی)
۸۱	محمد میر قطب الدین عنق خالقانی
۸۳	فرخنده ساوجی
۸۴	اورنگ
۸۵	فرخی یزدی
۸۶	مفتون همدانی
۸۷	آزاد اصفهانی (نوربخش)
۸۸	سروش شیرازی
۸۹	نداء الحق خرابانی
۹۰	منشی کاشانی
۹۳	صفات الله جمالی
۹۶	صغیر اصفهانی
۱۰۱	فرات یزدی
۱۰۳	عاصم زنجان‌ی
۱۰۴	پروین شیرازی (مارشال پیرغیبی)
۱۰۵	محمدتقی ادیب نیشابوری
۱۰۶	بدرالدین رشیدپور
۱۰۷	علی اکبر نیکنام
۱۰۹	نیما یوشیج
۱۱۰	بدیع‌الزمان فروزانفر

۱۱۰	سلطان
۱۱۱	غلامعلی صبا
۱۱۲	پژمان بختیاری
۱۱۳	نجم
۱۱۶	حسن خان شعاعی (متخلص به شاکر)
۱۱۸	آذر خراسانی
۱۲۰	عماد
۱۲۱	یحیوی اردبیلی
۱۲۳	حبیب یغمائی
۱۲۴	رجای اصفهانی
۱۲۷	طوطی همدانی
۱۳۰	شامخ
۱۳۳	کاظم لاکانی
۱۳۵	واجد شیرازی
۱۳۷	ذکایی بیضایی
۱۳۸	شهریار
۱۴۰	محمد رضا شکیب اصفهانی
۱۴۱	پرتو بیضائی آرائی
۱۴۲	جعفر منصوری
۱۴۵	ثاری رشتی
۱۴۶	محمدعلی نجاتی
۱۴۷	افسر کرمانی
۱۴۷	خلیل الله خلیلی
۱۴۸	رنجی تهرانی
۱۴۹	صادق سرمد
۱۵۱	ابوتراب جلی
۱۵۴	امین میرهادی
۱۵۵	مذنب (صالحی بروجردی)
۱۵۶	رهی معیری
۱۵۷	پارسا توپسرکانی
۱۵۸	فیروز کوهی (امیری)
۱۵۹	شعاع شیرازی

۱۶۲	عباس شهری
۱۶۴	انصاری قمی
۱۶۷	یکتای اصفهانی
۱۶۹	ابراهیم صهبا
۱۷۰	همایون کرمانی
۱۷۲	احسان شیرازی
۱۷۴	قاسم رسا
۱۷۸	محمدعلی ریاضی یزدی
۱۸۱	سهیلی خوانساری
۱۸۳	حیدرعلی تهرانی (متخلص به معجزه)
۱۸۴	سید حسن بند
۱۸۸	سر مست
۱۹۱	مریم میر هادی (متخلص به ن بد)
۱۹۲	ناظرزاده کرمانی
۱۹۳	شاکر یزدی
۱۹۴	خوشدل تهرانی
۱۹۶	حمیدی شیرازی
۱۹۸	ابوالحسن ورزی
۲۰۰	نواى اصفهانی
۲۰۱	صفیر کرمانشاهی
۲۰۲	صادق عنقای طهرانی
۲۰۳	احمد گلچین معانی
۲۰۵	ایزد
۲۰۷	خباز کاشانی
۲۰۸	صدری صغادی
۲۰۸	فلاح علی آبادی
۲۰۹	ابوالقاسم حالت
۲۱۱	شایان
۲۱۲	امینی تبریزی
۲۱۴	زعفری زنجانى
۲۱۵	عماد خراسانی
۲۱۷	غلامعلی ترابی

۲۱۸	وارسته کاشانی
۲۲۰	غفران رشتی
۲۲۱	معینی کرمانشاهی
۲۲۲	محمدعلی مردانی
۲۲۷	حسان تهرانی
۲۳۰	سَنِمَار
۲۳۲	مستی
۲۳۴	ضیاءالدین دهشیری (متخلص به سها)
۲۳۵	جواهری و جری
۲۳۷	محمدجواد نام
۲۴۰	مهدی سهیل
۲۴۵	صابر کرمانی
۲۴۸	مشفق کاشانی
۲۵۰	قدسی مشهدی
۲۵۲	محبّتی
۲۵۴	حمید سبزواری
۲۵۶	بهزاد
۲۵۷	نور علیشاه کرمانی
۲۵۹	سیمین بهبهانی
۲۶۰	قاضی نظام
۲۶۱	قاسم حسین نژاد
۲۶۲	پردخت کهبد (متخلص به صفایی)
۲۶۴	مهین دخت معتمدی (متخلص به مهین)
۲۶۵	مهرداد اوستا
۲۶۸	حسینی هراتی
۲۷۱	کیمیا قلم زنجانی
۲۷۲	رضا ثابتی
۲۷۴	محمد خلیل مَدَنب
۲۷۵	غلامعلی واحدی تربتی
۲۷۷	مظاهر مصفا
۲۷۷	محمد اسماعیل فیروزکوهی (همتی فیروزکوهی)
۲۷۸	محمد قربانی واقعی

۲۸۰	 میرزا مرتضی اشتری (متخلص به اشتری)
۲۸۴	 تیمور گرگین
۲۸۶	 مشرف شهرکردی
۲۸۸	 محمد سراجی (متخلص به شاهد)
۲۸۹	 ضامن اصفهانی
۲۹۶	 مستوفی (دُری)
۲۹۸	 نافذ همدانی
۲۹۹	 پرویز خانفی
۳۰۱	 شهرآز
۳۰۳	 منزوی اردبیل
۳۰۵	 محمد حسن بدایا (متخلص به دُری)
۳۰۶	 بهجت خامه‌یار
۳۰۸	 نعمت آرم
۳۱۰	 محبوب
۳۱۱	 علی اکبر پیروی
۳۱۳	 ساعی حکیم
۳۱۵	 زاله
۳۱۷	 ژولیده نیشابوری
۳۲۱	 غلامرضا سازگار (متخلص به میثم)
۳۲۳	 لایق شیرعلی
۳۲۴	 محمدحسین فروتن نسب
۳۲۵	 مؤید خراسانی
۳۲۷	 عبدالحسین یادگاری
۳۲۸	 ملک یزدی
۳۲۹	 شریف
۳۳۰	 قدرت‌اله شباب
۳۳۱	 محمدهلی مجاهدی (متخلص به پروانه)
۳۳۳	 پریش شهرزانی
۳۳۵	 نادری
۳۳۷	 نادر عنقا
۳۳۸	 مردانی کازرونی
۳۳۹	 حکیمه دبیران

۳۴۰	احمد مهران
۳۴۲	عباس عنقا
۳۴۴	صائم کاشانی
۳۴۵	میرشکاک
۳۵۱	قیمصر امین پور
۳۵۲	محمد رضا آقاسی
۳۵۴	آذرباد هراتی
۳۵۶	محدثی خراسانی
۳۵۷	ولی الله کشوری زنجانی
۳۵۹	عبدالجبار کای
۳۶۰	هادی منوری
۳۶۱	ابراهیم شریفی (متخلص به نرید)
۳۶۱	سعید بیابانکی
۳۶۲	نادر بختیاری
۳۶۳	علی اصغر هدایتی
۳۶۵	محمد سهرابی
۳۶۸	قاسم صرافان
۳۷۱	احمد بابایی
۳۷۲	مهدی جهاندار اصفهانی
۳۷۳	سارا جلوداریان
۳۷۴	طالع یغمایی
۳۷۵	مهدی رحیمی اراکی
۳۷۷	جانفدا
۳۷۸	محمد مهدی سیار
۳۷۹	سید حمیدرضا برقی
۳۸۲	علی فردوسی
۳۸۳	محمد حسین ملکیان
۳۸۴	سادات دهقانی
۳۸۴	سمانه خلفزاده
۳۸۵	کربلایی بهجت
۳۸۵	حسین دانشبد (متخلص به حکیم)
۳۸۵	ایزدی کازرونی

۳۸۶	جنت اصفهانی
۳۸۶	خاموش یزدی
۳۸۶	آشفته شهرضایی
۳۸۷	سید جلال الدین افتخارزاده
۳۸۷	مهديه الهی قمشهای
۳۸۷	جعفر بابایی (متخلص به حلاج)
۳۸۸	کاظم جیروودی
۳۸۸	روح القدس
۳۸۸	ریحان اصفهانی
۳۸۹	میرزا محمّد سین شاکرین
۳۸۹	شهاب ارسنجی
۳۸۹	صفائی سمنانی
۳۹۰	عطا
۳۹۰	کمترین یزدی
۳۹۰	میرزا کوچک خان جنگلی
۳۹۱	مصطفی قمشهای (متخلص به مژده)
۳۹۱	مذنبزاده
۳۹۱	مفتون بردخونی
۳۹۲	نظام آرائی
۳۹۲	اسدالله میشری
۳۹۳	ساعی بروجردی
۳۹۳	فانی بروجردی
۳۹۳	فانی زاده بروجردی
۳۹۶	فصل یازدهم - فقها و روحانیون شاعر
۳۹۶	حضرت آیه الله العظمی سید روح الله خمینی (امام خمینی (ره))
۳۹۸	سودایی دستگردی
۴۰۰	شیخ محمد حسین غروی اصفهانی
۴۰۱	آیت الله ملا علی همدانی (متخلص به فنا)
۴۰۳	جلال الدین همایی (سنا)
۴۰۶	آیت الله محمد مهدی الهی قمشهای
۴۰۹	آیت الله حیران میرجهانی طباطبایی
۴۱۰	باقر حمیدی اصفهانی

۴۱۱	آیت الله شمس اصفهانی
۴۱۴	آیت الله محمد تقی بهجت
۴۱۵	فقیه احمدآبادی
۴۱۶	عبدالعلی باقی اصفهانی
۴۱۸	انصاری اصفهانی
۴۲۰	آیت الله مطهری تهرانی
۴۲۲	رضایی نیشابوری
۴۲۳	آیت الله حسن زاده آملی
۴۲۶	آیت الله محمد حسین آیتی
۴۲۸	سهی
۴۳۰	آیت الله حاج شیخ محمد حسین بهجتی اردکانی (متخلص به شفق)
۴۳۴	حجت الاسلام و المسلمین محمد محدثی
۴۳۶	حجت الاسلام والمسلمین محمد سحتی سردرودی
۴۳۹	آیت الله شیخ حسین لیکنی
۴۳۹	حجت الاسلام علی دوانی
۴۴۲	فصل دوازدهم - شاعران گمنام قرن چهارم - معاصر
۴۴۲	خموش تهرانی
۴۴۲	میرعثمان علی خان
۴۴۳	میرزا عبدالوهاب خان صدیق الملک
۴۴۳	طغرل خان زنجانی
۴۴۴	سلطانی لرگانی
۴۴۸	ارکیده بهروزان
۴۴۸	منصور یزدی
۴۴۹	کفاش خراسانی
۴۴۹	محمدجعفر اسلامی (متخلص به قاصد)
۴۵۰	حاج عباس افجه ای
۴۵۱	مرعشی کرمانی
۴۵۲	محتاج علیشاه همدانی
۴۵۳	نیر شیرازی
۴۵۴	سیدمحمد هاشمی
۴۵۶	صدیقه اژه ای (شیدا اصفهانی)
۴۵۶	فتاح (حریر فروش)

۴۵۷	فایز مازندرانی
۴۵۸	شاعر مالک
۴۵۹	محمود والترزاده
۴۶۰	صدر شیرازی
۴۶۲	افتخار شیرازی
۴۶۳	دانش نوبخت
۴۶۵	شاکر کرمان
۴۶۵	مشفق تهران
۴۶۸	رونیزی
۴۷۱	قاهر علیشاد
۴۷۲	سرابی خراسانی
۴۷۴	مقدس قانی
۴۷۵	کیوان اصفهانی
۴۷۶	سرهنگ شهنازی
۴۸۰	منشی خوبی
۴۸۱	مستور علی شیرازی
۴۸۱	ناهید عنقا
۴۸۲	فاطمه نانی زاده
۴۸۳	شهر
۴۸۵	امیری اسفندقه
۴۸۶	مریم آریان
۴۸۸	فصل سیزدهم - سلاطین و امراء شاعر
۴۸۸	سلسله آل مظفر
۴۸۸	«امیر مبارزالدین (شاه شجاع)»
۴۸۸	ایلخانیان
۴۸۸	«سلطان علی مؤید»
۴۸۹	سلسله صفویان
۴۸۹	«شاه اسماعیل اول صفوی»
۴۹۰	«سام میرزا (دومین پسر شاه اسماعیل صفوی)»
۴۹۱	«شاه اسماعیل دوم صفوی»
۴۹۲	«شاه عباس یکم صفوی»
۴۹۳	«شاه عباس دوم صفوی»

۴۹۳	پادشاهان هند
۴۹۳	«بابر شاه»
۴۹۴	«همایون شاه»
۴۹۵	اکبر شاه
۴۹۵	"بهادر شاه اول (شاه عالم)"
۴۹۶	«برهان نظامشاه»
۴۹۶	«یوسف عادلشاه»
۴۹۷	«جهان شاه»
۴۹۷	«محمدقلی قلیشاه»
۴۹۸	«سلطان محمد قلیشاه» (ظل الله)
۴۹۹	سلسله قاجار
۴۹۹	«فتحعلی شاه قاجار»
۵۰۲	«شاهزاده ملک ایرج میرزا»
۵۰۳	«سلطان محمد میرزا»
۵۰۳	«فریدون میرزا» (فرخ قاجار)
۵۰۴	«ضیاء السلطنه»
۵۰۵	«ناصرالدین شاه قاجار»
۵۰۷	سلاطین علوی گیلان
۵۰۷	«خان احمدخان گیلانی»
۵۰۸	«سید رضی کیا»
۵۱۰	فصل چهاردهم - نسخ خطی شاعران
۵۱۰	میر محمد امین اصفهانی
۵۱۱	ملا فرخ حسین ناظم هروی
۵۱۲	ابوالحسن میرزا (متخلص به حیرت قاجار)
۵۱۴	عمان اصفهانی سامانی چارمحالی
۵۱۵	عنقای شیرازی
۵۱۶	عنقا طالقان
۵۱۶	فنا ی زنوزی
۵۱۷	آزاد کشمیری
۵۱۸	میرزا اسماعیل (متخلص به ایما)
۵۱۸	درویش شیرازی
۵۱۸	رفیق اصفهانی

۵۱۹	نصیبی کرمانشاهی
۵۱۹	داوری شیرازی
۵۲۰	شاه اساعیل صفوی
۵۲۱	منابع
۵۲۲	منابع قرن چهاردهم

www.ketab.ir

به نام خدا

پیشگفتار

نام زیبای امیرالمومنین حضرت علی (ع) چون نگینی روشن و تابناک تا همیشه بر تارک شعر و ادب پارسی این سرزمین می‌درخشد. همه شاعران، نویسندگان و زبان‌آوران شعر پارسی در هر دوره، عصر و زمان سعی نموده‌اند تا اخلاص و دوستی خود را به آن امام همام حتی با سرودن تک بیتی به اثبات برسانند.

در طول قرن‌های متمادی بعد از اسلام برخی از مناطق ایران از مراکز شیعه بود، تا اینکه در ابتدای قرن دهم با روی کار آمدن صفویان، شاه اسماعیل صفوی، تشیع را مذهب رسمی ایران اعلام کرد و آن را در اغلب مناطق ایران گسترش داد. متناسب با این شرایط خاص مذهبی که در ایران شکل گرفت، ادبیات پارسی به ویژه شعر که در این دوره به سبک هندی (اصفهانی) سروده می‌شد، دچار تحولاتی شد و مدح و مرثیه‌ای اظهار شیعه رواج یافت و در دواوین اکثر شعرا کم یا زیاد این موضوع دیده می‌شود.

این جانب از سالهای نوجوانی و توانی ارادت خاصی به مولای متقیان حضرت علی (ع) داشته‌ام و هر زمان کتاب شعری را مطالعه می‌کردم، این موضوع می‌اندیشیدم، چه خوب بود بتوان یک مجموعه کامل از دیوان‌های شعر شاعران در باب حضرت علی (ع) جمع‌آوری کرد و در اختیار همه مسلمانان ایران و جهان مخصوصاً دوستداران حضرت علی (ع) قرار داد، و نتیجه آن، کتاب حاضر شد که حاصل سال‌ها تلاش و مطالعه بیش از چند صد جلد کتاب از اشعار شاعران بزرگ و گمنام ایرانی از ابتدای قرن سوم هجری قمری تا قرن معاصر می‌باشد. جلد اول کتاب، به شاعران قرن سوم تا دهم هجری قمری اختصاص داشت. جلد دوم این کتاب، شاعران قرن‌های دوازدهم و سیزدهم هجری قمری را در بر می‌گیرد.

از آنجا که اشعار شاعران پارسی‌گوی در مدح و ستایش حضرت امیرالمومنین (ع) بسیار فراوان است، اما تلاش نموده‌ام از هر شاعر، چند قصیده و یا دوبیتی ذکر کنم. اگر خوانندگان عزیز به سعادت بیشتر در این زمینه علاقه دارند، می‌توانند به منابع مذکور در پایان کتاب، مراجعه کنند.

علی‌رغم تلاش‌های فراوانی که در گردآوری این اثر صورت گرفته است، کتاب از عیب و نقص عاری نیست؛ لذا برای رفع کاستی‌ها از همه خوانندگان، نام‌آوران و بزرگان ادب پارسی خواسته می‌شود هر گونه کاستی کتاب را به مولف بیان دارند تا در چاپ‌های آینده اصلاح شود.

سهیل معظمی‌گودرزی